Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2026/3539

22.7.2026

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité

Verbod op conversiepraktijken in de Europese Unie

(initiatiefadvies)

(C/2026/3539)

Rapporteur: **Pascal DEBAY**

Corapporteur: **Ionuț SIBIAN**

Adviseurs	Peter DUNNE (van de rapporteur — groep II) Ana-Bianca OPREA (van de corapporteur, groep III)
Besluit van de voltallige vergadering	4.12.2025
Rechtsgrond	Artikel 52, lid 2, van het reglement van orde
Bevoegde afdeling	Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Burgerschap
Goedkeuring door de afdeling	24.2.2026
Goedkeuring door de voltallige vergadering	29.4.2026
Zitting nr.	605
Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen)	169/3/9

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1. Het EESC veroordeelt met klem alle vormen van conversiepraktijken die erop gericht zijn de seksuele gerichtheid, genderidentiteit en/of genderexpressie van een persoon te veranderen, te onderdrukken of uit te wissen. Conversiepraktijken zijn in strijd met het absolute verbod op foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing.

Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) beveelt aan dat:

1.2. de Europese Commissie een voorstel indient voor een wettelijk bindend EU-verbod op conversiepraktijken ("het verbod"). Dit verbod moet gelden voor alle handelingen en het promoten van dergelijke handelingen die erop gericht zijn de seksuele gerichtheid, genderidentiteit en/of genderexpressie van een persoon te veranderen, te onderdrukken of uit te wissen.

1.3. Het verbod moet volledig en nauwkeurig worden geformuleerd en moet duidelijk omschrijven welke handelingen als conversiepraktijken worden beschouwd.

1.4. Het moet zowel conversiepraktijken ten aanzien van kinderen als van volwassenen verbieden, evenals het promoten van dergelijke praktijken. Het moet van toepassing zijn op alle publieke en private actoren, zowel professionals als niet-professionals, die conversiepraktijken uitvoeren of promoten. Het mag niet worden gebruikt om de slachtoffers van conversiepraktijken strafrechtelijk of civielrechtelijk aansprakelijk te stellen.

1.5. Daarnaast moet het verbod passende sancties bevatten voor wie conversiepraktijken toepast of promoot. Deze sancties moeten recht doen aan de ernstige schade die conversiepraktijken veroorzaken en afschrikkend genoeg zijn om mensen ervan te weerhouden ze toe te passen of te promoten.

1.6. Het verbod moet ook betrekking hebben op geslachtskenmerken, om intersekse personen te beschermen tegen niet-therapeutische ingrepen zonder hun toestemming. Dergelijke ingrepen vormen een conversiepraktijk waarbij een binaire genderidentiteit wordt opgelegd.

1.7. Om toezicht te houden op de uitvoering van het verbod, zowel horizontaal als verticaal, in alle lidstaten, moet de Commissie in overleg met het maatschappelijk middenveld jaarlijks een evaluatie uitvoeren. Een verbod kan immers alleen doeltreffend zijn wanneer het wordt ondersteund door een krachtig toezichtmechanisme.

1.8. De Commissie moet gespecialiseerde opleidingen voor relevante professionals financieren zodat zij de signalen van conversiepraktijken kunnen herkennen en slachtoffers kunnen ondersteunen. Ook moeten zij ervoor zorgen dat er wordt samengewerkt met ngo's die zich inzetten voor lhbtiq+'ers en dat zij voldoende middelen krijgen. Deze organisaties spelen een cruciale rol bij de eerstelijnsondersteuning, de monitoring, de rapportage en het bieden van gespecialiseerde bijstand.

1.9. Tot slot moet de Commissie investeren in voorlichting en bewustmaking om het publiek beter te informeren over conversiepraktijken. Een groter maatschappelijk bewustzijn is onmisbaar om deze praktijken te herkennen en uit te bannen. Al deze maatregelen moeten worden opgenomen in het programma ter bestrijding van conversiepraktijken binnen de strategie voor gelijkheid van lhbtiq+'ers 2026-2030.

2. **Algemene opmerkingen**

2.1. Met het Europees burgerinitiatief (EBI) wordt de Commissie opgeroepen om een wettelijk verbod in te voeren op conversiepraktijken die gericht zijn tegen lhbtiq+'ers in de EU ([1]). Deze praktijken, die gewoonlijk "conversietherapieën" worden genoemd, zijn bedoeld om de seksuele gerichtheid, genderidentiteit of genderexpressie van een persoon te veranderen of te onderdrukken.

2.2. Conversiepraktijken zijn door de Verenigde Naties, de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de Raad van Europa en het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA) aangemerkt als wrede, onmenselijke en vernederende praktijken die mogelijk neerkomen op foltering. Binnen de instellingen van de EU en de Raad van Europa hebben tal van andere belanghebbenden zich uitdrukkelijk uitgesproken voor een verbod op conversiepraktijken, waaronder het Europees Parlement, de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa en het Congres van lokale en regionale overheden van de Raad van Europa.

2.3. Het initiatief werd in januari 2024 gelanceerd door de Franse vereniging Against Conversion Therapy (ACT) en kreeg al snel steun. Er werden 1 128 063 handtekeningen verzameld. De Commissie moet uiterlijk op 18 mei 2026 reageren en daarbij aangeven welke maatregelen zij van plan is te nemen.

2.4. Momenteel zijn conversiepraktijken in verschillende mate in deze acht EU-lidstaten verboden: België, Cyprus, Duitsland, Frankrijk, Griekenland, Malta, Portugal en Spanje. In de overige negentien lidstaten bestaat er geen specifiek verbod of wettelijk kader om dergelijke praktijken aan banden te leggen. Soortgelijke verboden bestaan ook in Noorwegen en IJsland, evenals in landen buiten Europa, zoals Canada, Nieuw-Zeeland en Ecuador.

2.5. Het EESC juicht dit belangrijke EBI ten zeerste toe, omdat het eerder al heeft gepleit voor een verbod op conversiepraktijken ([2]).

2.6. Uit de lhbtiq-enquête III van het FRA blijkt dat een op de vier respondenten een of andere vorm van "conversietherapie" had ondergaan ([3]). Elf procent van deze praktijken zou zijn uitgevoerd door familieleden en vijf procent door religieuze organisaties. De gemelde incidenten omvatten fysiek geweld (3 % van de respondenten), seksueel geweld (1 %) en verbaal geweld of vernedering (14 %). Bijna de helft van de transvrouwen (47 %) en transmannen (48 %) werd aan dergelijke "conversietherapieën" onderworpen. Van de ondervraagden gaf 76 % aan dat zij niet hadden ingestemd met deze "therapieën" en 13 % antwoordde dat zij conversiepraktijken hadden ondergaan onder druk of bedreiging. Hoewel de schattingen uiteenlopen, wijzen de cijfers op de verontrustende omvang van conversiepraktijken in de EU.

([1]) Europees burgerinitiatief, *Verbod op conversiepraktijken in de Europese Unie*, Registratienummer van de Commissie: ECI(2024)000001.

([2]) PB C 286 van 16.7.2021, blz. 128; Verslag van de groep Grondrechten en rechtsstaat van het EESC ter afsluiting van haar eerste cyclus van landenbezoeken: *GRONDRECHTEN EN DE RECHTSSTAAT — "National developments from a civil society perspective, 2018-2024"*blz. 39.

([3]) Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten, *"LGBTIQ equality at a crossroads: progress and challenges"*, (Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten, 2024), blz. 23.

2.7. Personen die conversiepraktijken hebben ondergaan, moeten expliciet worden erkend als "slachtoffers" van haatmisdrijven en moeten worden beschermd op grond van de richtlijn slachtofferrechten. Zij moeten toegang hebben tot gespecialiseerde ondersteunende diensten, rechtsbijstand en bescherming tegen secundaire victimisatie tijdens gerechtelijke procedures, ongeacht of de praktijk werd uitgevoerd door bijvoorbeeld familieleden, religieuze raadgevers of medisch personeel.

2.8. Conversiepraktijken hebben geen wetenschappelijke basis en brengen schadelijke gevolgen met zich mee. Ze wekken onder meer gevoelens van schaamte, schuld, zelfwalging en waardeloosheid op of versterken die. Dit kan het risico verhogen op depressie, angst en posttraumatische stressstoornissen (PTSS), suïcidale gedachten en zelfmoordpogingen. Deze aantasting van de geestelijke gezondheid en het welzijn treft mensen van alle leeftijden, maar is bijzonder verwoestend voor kinderen en jongvolwassenen. Grote medische en psychologische organisaties hebben conversiepraktijken veroordeeld als wetenschappelijk ongefundeerd, ineffectief en gevaarlijk, en in strijd met de mensenrechten ([4]). Bovendien hebben conversiepraktijken een negatieve invloed op de samenleving, omdat ze het valse en stigmatiserende idee versterken dat seksuele gerichtheid, genderidentiteit of genderexpressie "genezen" kan of moet worden.

2.9. Conversiepraktijken vormen een schending van de mensenrechten en zijn mogelijk in strijd met talrijke waarborgen die zijn vastgelegd in het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens ([5]) (EVRM, ETS nr. 5), waaronder de artikelen 2, 3, 8, 9, 10 en 14, alsmede artikel 1 van Protocol nr. 12 bij het Verdrag. Artikel 3 van het EVRM verbiedt foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft vastgesteld dat praktijken die ernstig lichamelijk of geestelijk leed veroorzaken, zoals gedwongen medische ingrepen, elektrische schokken of dwangmatige psychologische manipulatie, in strijd kunnen zijn met artikel 3 EVRM ([6]).

2.10. Het EESC maakt zich grote zorgen over de bescherming van de rechten van het kind. Vooral kinderen lopen een grote kans om aan "conversietherapieën" te worden onderworpen en er ernstig onder te lijden. Het recht van ouders om toezicht te houden op en zorg te dragen voor hun kind wordt beperkt door het belang van het kind. De onafhankelijke deskundige van de Verenigde Naties over bescherming tegen geweld en discriminatie op grond van seksuele gerichtheid en genderidentiteit merkt op dat het onderwerpen van kinderen aan conversietherapieën onverenigbaar is met het belang van die kinderen ([7]).

2.11. Het EESC neemt kennis van de nieuwe strategie voor gelijkheid van lhbtiq+'ers 2026-2030, die het engagement van de EU voor gelijkheid bevestigt en de nadruk legt op uitvoering en samenwerking, waaronder steun voor de lidstaten bij het terugdringen van de verspreiding van conversiepraktijken ([8]). De Commissie verbindt zich ertoe rekening te houden met het EBI. Het EESC dringt er bij haar op aan om voor te stellen conversiepraktijken op te nemen als "EU-misdrijven" uit hoofde van artikel 83, lid 1, VWEU en deze te erkennen als haatmisdrijven, zodat een uniform beschermingsniveau in de hele EU wordt gewaarborgd.

2.12. Beroepsorganisaties in heel Europa, waaronder nationale verenigingen van psychologen, psychiaters, psychotherapeuten en counselors, verbieden conversiepraktijken formeel. Hoewel deze door beroepsbeoefenaars opgestelde verboden een belangrijke preventieve functie hebben, zijn het in feite alleen ethische richtlijnen en geen wettelijke garanties, en verschilt de handhaving ervan per lidstaat. Wettelijke verboden bieden een krachtigere en meer consistente bescherming en vormen een aanvulling op de ethische normen die door professionals in de geestelijke gezondheidszorg worden gehanteerd.

2.13. Conversiepraktijken leiden tot ernstige sociaaleconomische achterstelling en een verhoogd risico op sociale uitsluiting bij de slachtoffers. Het psychologische trauma dat hieruit voortvloeit, waaronder depressie en posttraumatische stressstoornissen, heeft ingrijpende gevolgen voor de inzetbaarheid en het functioneren op de werkvloer. Om volledige inclusie van lhbtiq+'ers op de arbeidsmarkt te waarborgen, dienen de lidstaten deze schade te erkennen als een belemmering voor tewerkstelling en geïntegreerde ondersteuningsdiensten aan te bieden om slachtoffers te helpen bij hun re-integratie in het beroepsleven.

([4]) Zie bijvoorbeeld European Psychiatric Association, "EPA Statement on conversion "therapies" and LGBTQ Patients" (beschikbaar op: https://www.europsy.net/position-statements/).

([5]) Artikel 6, lid 2, VEU bepaalt dat de Europese Unie "toetreedt tot het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden".

([6]) Zie bijv. *VC v Slowakije*, bijlage Nr. 18968/07 (EHRM, 8 november 2011); *Spivak vs Oekraïne*, bijlage Nr. 21180/15 (EHRM, 5 juni 2025).

([7]) Verslag van de onafhankelijke VN-deskundige over bescherming tegen geweld en discriminatie op grond van seksuele gerichtheid en genderidentiteit, "Practices of so-called "conversion therapy", 2020.

([8]) Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — Een Unie van gelijkheid: strategie voor gelijkheid van lhbtiq'ers 2020-2030, COM(2025) 725 — final.

2.14. De Commissie dient in samenwerking met de lidstaten maatregelen te treffen om misinformatie over conversiepraktijken, met name online, tegen te gaan. Er is een mechanisme nodig om toe te zien op de uitvoering van de richtlijn audiovisuele mediadiensten en de digitaledienstenverordening, om te voorkomen dat promotie voor deze schadelijke praktijken wordt gemaakt.

2.15. Financieringsprogramma's van de EU moeten nauw verbonden zijn met en afhankelijk worden gesteld van de eerbiediging van de Europese waarden (artikel 2 VEU). Het EESC beveelt een ex-ante- en ex-postdiversiteitsaudit aan voor door de EU gefinancierde projecten, om ervoor te zorgen dat deze geen conversiepraktijken bevorderen. Bovendien zou in het kader van het CERV-programma specifieke financiering moeten worden toegekend aan ngo's die juridische en psychologische ondersteuning bieden aan slachtoffers.

2.16. Het EESC maakt zich grote zorgen over schendingen van de mensenrechten in het algemeen, en van de rechten van lhbtiq+'ers in het bijzonder, die worden ingegeven door politieke of religieuze overtuigingen. Discriminatie, geweld en foltering van personen binnen de EU zijn onverenigbaar met fundamentele waarden van de EU als tolerantie en vrijheid.

3. **Specifieke opmerkingen**

Strafrechtelijk verbod op conversiepraktijken

3.1. Het EESC erkent dat er binnen Europa nog steeds discussie is over de meest doeltreffende middelen om conversiepraktijken te bestrijden.

3.2. In de lidstaten waar momenteel een verbod geldt, heeft de meerderheid ervoor gekozen om conversiepraktijken als strafbare feiten te beschouwen. Hoewel de dreiging van strafrechtelijke vervolging sommige slachtoffers ervan kan weerhouden misbruik te melden, komt het strafrecht het best tegemoet aan de ernstige schade die conversiepraktijken veroorzaken en heeft het waarschijnlijk een sterker afschrikkend effect dan een civielrechtelijke sanctie.

3.3. Het kan zijn dat in sommige lidstaten bestaande bepalingen in het straf- of burgerlijk recht reeds worden aangewend om conversiepraktijken te veroordelen. Maar door terug te grijpen op bestaande wetten in plaats van een specifiek wettelijk verbod op conversiepraktijken in te voeren, wordt niet alleen voorbijgegaan aan het symbolische belang van een expliciet verbod, maar ook aan de moeilijkheden die sommige slachtoffers kunnen ondervinden wanneer het misbruik onder een algemene definitie van schade in het straf- of burgerlijk recht moet vallen.

3.4. Het strafrecht is een krachtig afschrikkingsmiddel, maar het EESC benadrukt dat elk strafrechtelijk verbod op conversiepraktijken deel moet uitmaken van een herstelrechtbenadering. Sancties zouden gepaard moeten gaan met verplichte sensibilisering voor daders en, wat van cruciaal belang is, met degelijke sociale ondersteuning voor slachtoffers, om te voorkomen dat de angst voor vervolging hen ervan weerhoudt om aangifte te doen binnen een familiale of religieuze context.

Praktische reikwijdte van een verbod op conversiepraktijken

3.5. Het is belangrijk dat een EU-verbod op conversiepraktijken volledig en nauwkeurig wordt geformuleerd, zeker wanneer het verbod de vorm van een strafrechtelijk verbod aanneemt.

3.6. In een EU-verbod moet duidelijk worden omschreven welke handelingen als conversiepraktijken worden beschouwd. Hoewel er geen door alle lidstaten gedeelde uniforme definitie bestaat, moet elke Europese definitie alle vormen van misbruik omvatten, waaronder fysiek, emotioneel en financieel misbruik, die kunnen worden ingezet om iemands seksuele gerichtheid, genderidentiteit of genderexpressie te veranderen.

3.7. Een EU-verbod moet zowel het uitvoeren als het promoten van conversiepraktijken verbieden. Een verbod op het promoten van conversiepraktijken, zoals gebruikelijk in lidstaten waar deze praktijken al verboden zijn, is daarbij cruciaal om de toegang tot deze praktijken te beperken en om degenen die zelf geen conversiepraktijken uitvoeren, maar mensen wel naar dergelijke activiteiten doorverwijzen, op passende wijze te kunnen sanctioneren.

3.8. Het EESC beveelt aan dat, net als voor soortgelijke strafbare feiten, elk EU-verbod op conversiepraktijken ook buiten de EU van toepassing is, zodat het verboden is om iemand uit de EU weg te brengen met het doel die persoon in een derde land aan conversiepraktijken te onderwerpen.

Beschermde gronden in het verbod op conversiepraktijken

3.9. Het EESC beveelt aan dat een EU-verbod op conversiepraktijken ook van toepassing is op pogingen om de *seksuele gerichtheid, genderidentiteit of genderexpressie* van een persoon te veranderen. Deze drie gronden zijn momenteel al opgenomen in wetgeving tegen conversiepraktijken in België, Cyprus, Griekenland, Malta, Spanje en Portugal.

3.10. Hoewel *genderexpressie* een minder uitgewerkt concept is binnen de Europese mensenrechtenwetgeving, richten conversiepraktijken tegen trans- en non-binaire personen zich in de praktijk juist vaak op hun uiterlijke genderexpressie. Dit kan leiden tot de meest ernstige vormen van schade die met "conversie" gepaard gaan.

3.11. In heel Europa bestaat weerstand tegen de opname van *genderidentiteit* als beschermde grond, uit vrees dat dit het artsen moeilijker zou maken om medisch onderbouwde gesprekken over genderidentiteit te voeren. Er is echter geen enkele reden waarom een EU-verbod niet zo kan worden geformuleerd dat het mogelijk is om elke vorm van te goeder trouw verleende, medische passende en genderspecifieke zorg te bieden, waaronder gesprekken over gendergeschiedenis. In een EU-verbod moet een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen "bevestigende zorg" en schadelijke pogingen tot "conversie". Deze duidelijkheid is essentieel om zorgverleners te beschermen die ethische ondersteuning bieden.

3.12. Een EU-verbod op conversiepraktijken moet ook betrekking hebben op geslachtskenmerken, om intersekse personen te beschermen tegen medisch onnodige ingrepen zonder hun toestemming. Dergelijke ingrepen vormen een conversiepraktijk waarbij een binaire genderidentiteit wordt opgelegd. Voortbouwend op zijn eerdere standpunten dringt het EESC aan op een volledig verbod op "verminking van intersekse personen" ([9]).

3.13. In een EU-verbod op conversiepraktijken moet duidelijk worden gesteld dat het verbod op dergelijke praktijken met betrekking tot *seksuele gerichtheid* niet rechtvaardigt dat klinisch passende gezondheidszorg aan trans- en non-binaire kinderen wordt geweigerd.

Persoonlijke reikwijdte van een verbod op conversiepraktijken

3.14. In de EU-lidstaten die conversiepraktijken reeds hebben verboden, bestaat een brede consensus dat een verbod zonder uitzondering op alle kinderen van toepassing moet zijn. Dit standpunt, dat door het EESC wordt onderschreven, erkent dat kinderen bijzonder kwetsbaar zijn voor de schade die conversiepraktijken kunnen toebrengen.

3.15. Voor volwassenen bestaat er nog enige discussie over de vraag of de wet conversiepraktijken tegen alle volwassenen moet verbieden, of dat, zoals in Malta, Griekenland en Duitsland, een verbod alleen moet gelden voor volwassenen die geen vrije en geïnformeerde toestemming kunnen en/of willen geven. Het laatste standpunt benadrukt het recht van autonome individuen op zelfbeschikking en om zelf keuzes te maken, zelfs wanneer die hen blootstellen aan schadelijk gedrag of misbruik.

3.16. De specifieke sociale en culturele omstandigheden waarin conversiepraktijken doorgaans plaatsvinden, maken het voor volwassenen, ongeacht hun leeftijd, zeer moeilijk om daadwerkelijk *vrije* en *geïnformeerde* toestemming te geven. Daarom beveelt het EESC aan dat een EU-verbod op conversiepraktijken zowel voor kinderen als voor alle volwassenen geldt. Wanneer een dergelijk verbod volwassenen toch ruimte laat om in te stemmen met activiteiten die onder de definitie van conversiepraktijken vallen, moet de wet, net als in Malta, een breed scala aan omstandigheden erkennen die dergelijke toestemming ongeldig maken.

3.17. Wat de daders van conversiepraktijken betreft, beveelt het EESC aan dat een EU-verbod een ruim toepassingsgebied heeft en alle publieke, particuliere, professionele en niet-professionele actoren omvat die activiteiten uitvoeren of promoten met het doel iemands seksuele gerichtheid, genderidentiteit of genderexpressie te veranderen.

3.18. Het kan passend zijn om specifieke actoren aan te wijzen of een grotere aansprakelijkheid op te leggen aan personen (zoals ouders, opvoeders, medische hulpverleners of maatschappelijk werkers) die conversiepraktijken toepassen bij personen met wie zij een vertrouwensrelatie hebben. Personen of groepen mogen zich echter niet aan aansprakelijkheid onttrekken louter omdat zij buiten een officiële rol of formele/professionele relatie met de betrokkene handelden.

([9]) PB C 286 van 16.7.2021, blz. 128.

Vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst

3.19. Vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst zijn fundamentele waarden in heel Europa en worden beschermd door zowel artikel 9 van het EVRM als artikel 10 van het Handvest van de grondrechten van de EU.

3.20. Een vaak geuite kritiek op een verbod op conversiepraktijken is dat zulke beperkingen het recht van zowel daders als slachtoffers om hun religieuze overtuiging vrij te beleven op ontoelaatbare wijze zouden inperken. Het EESC erkent het belang van een gedegen bescherming van de godsdienstvrijheid, maar benadrukt dat een verbod op conversiepraktijken gelovigen of religieuze organisaties niet verplicht of mag verplichten hun overtuigingen over seksuele gerichtheid, genderidentiteit en genderexpressie te wijzigen.

3.21. Vrijheid van godsdienst is echter geen absoluut recht en kan niet worden ingeroepen om geweld of discriminatie tegen anderen op grond van hun seksuele gerichtheid, genderidentiteit of genderexpressie te rechtvaardigen. Het EESC beveelt daarom aan dat een EU-verbod geen uitzonderingen bevat voor actoren die conversiepraktijken uitvoeren of promoten onder het voorwendsel van religieuze overtuigingen.

Sancties voorzien in het kader van het verbod op conversiepraktijken

3.22. In lidstaten die al een verbod op conversiepraktijken hebben ingevoerd, bestaan er tal van sancties, waaronder gevangenisstraffen en geldboetes. Om er zeker van te zijn dat een EU-verbod op conversiepraktijken doeltreffend is, beveelt het EESC aan dat de sancties evenredig zijn met de ernst en zwaarte van het misdrijf.

3.23. Een EU-verbod moet lidstaten bovendien verplichten om adequate mechanismen in te voeren voor het monitoren, onderzoeken en bestraffen van conversiepraktijken. Indien nodig moet daarbij over de grenzen heen worden samengewerkt.

3.24. In bepaalde gevallen kan het aangewezen zijn verzwarende omstandigheden te erkennen, zoals de leeftijd van het slachtoffer of het bestaan van een vertrouwensrelatie, die van invloed kunnen zijn op de toepasselijke sancties.

3.25. Wanneer een EU-verbod via het strafrecht wordt ingevoerd, kan het daarnaast passend zijn om ook civielrechtelijke, administratieve of regelgevende sancties op te nemen, zoals de schorsing of intrekking van een beroepsvergunning of het recht om een beroep uit te oefenen.

Brussel, 29 april 2026.

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Séamus BOLAND